ПОГОДЖЕНО
Державне агентство меліорації
та рибного господарства

"20" 06 2021р

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІРЕМ, канд. біол. наук,
ст. науч. співр.

Л.В. Ізергін
"28" 12 2021 р.

ПРОГРАМА
науково-дослідних робіт ІРЕМ

з проведення комплексних рибогосподарських досліджень
на внутрішніх водоймах України з метою вивчення можливості
використання цих водойм для створення спеціальних товарних
рибних господарств (СТРГ)

Бердянськ - 2021

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою робіт є проведення комплексних науково-дослідних робіт з вивчення внутрішніх водойм України, за винятком об'єктів природно-заповідного фонду, як можливих місць ведення керованого рибного господарства з метою здійснення штучного розведення, відтворення та вирощування риби, інших водних біологічних ресурсів та їх використання у спеціальних товарних рибних господарствах.

У ході робіт вирішуються такі завдання:

- комплексно досліджуються внутрішні водойми (природні та штучно створені водойми, що не належать до території та об'єктів природно-заповідного фонду);
- дається гідрохімічна, гідрологічна, гідробіологічна характеристика водойм, стан кормової бази та іхтіофауни, чисельності та запасу водних біоресурсів;
- розробляються Рибоводно-біологічні обґрунтування та Режими рибогосподарського використання конкретних водойм.

2 ОБГРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НДР

Потреби у продовольчому забезпеченні населення високоякісною свіжою рибою та потенційні можливості наявних водойм диктують необхідність інтенсифікації їх рибогосподарського використання.

Малі водосховища та інші водоймища, як природні водні об'єкти, так і створені діяльністю людини, мають певний біопродукційний потенціал. Ефективне рибогосподарське використання їх екосистем передбачає організацію раціонального рибного господарства, в основі якого лежить принцип отримання максимуму товарної продукції за мінімальних витрат. Складність питань, що визначають можливості використання внутрішніх водойм, обумовлює необхідність індивідуального підходу до вироблення шляхів рибогосподарського освоєння кожної конкретної водойми, з урахуванням знань загальних принципів технології виробництва рибної продукції. Це може бути реалізоване за умов організації та ведення спеціального товарного рибного господарства.

Вирішення проблеми підвищення рибогосподарського значення різноманітних внутрішніх водойм визначається розвитком системи відтворення цінних промислових риб та їх подальшого пасовищного вирощування, реалізацією інших пропозицій щодо рибогосподарської меліорації місць природного нересту та нагулу молоді, ведення всіх можливих елементів аквакультури. Склад іхтіофауни внутрішніх водойм, на наш погляд, має формуватись за принципом полікультури на основі аборигенних видів регіону та перспективних акліматизантів. До таких об'єктів можна віднести всіх цінних промислових риб, що історично мешкали в регіоні, а також акліматизованих та потенційних акліматизантів. Важливими компонентами полікультури можуть бути осетрові риби, особливо туводні види та гібриди, призначені для товарного

вирощування (стерлядь, бестер). Гарантією високоефективної роботи із зариблення водойм є риборозплідники з відповідним інженерно-технічним забезпеченням і власними маточними стадами видів риб.

У зв'язку з викладеним є всі підстави та потреби для комплексних досліджень продукційних можливостей екосистем внутрішніх водойм України з метою створення спеціальних товарних рибних господарств відповідно до чинного законодавства («Інструкція про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби, інших водних живих ресурсів та їх використання у спеціальних товарних рибних господарствах» (Наказ Держкомрибгоспу України № 4 від 15.01.2008, зареєстровано у Міністерстві юстиції 28.01.08 № 64/14755); Постанова КМУ № 1138 от 23.10.19 «Про реалізацію експериментального проекту із запровадження порядку здійснення штучного розведення, вирощування водних біоресурсів та їх використання у спеціальних товарних рибних господарствах та проведення аукціонів з продажу режимів рибогосподарської експлуатації водного об'єкта шляхом електронних торгів»).

3 ЗМІСТ І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

Інститутом рибного господарства та екології моря здійснюється комплексна оцінка внутрішніх водойм.

Для цього виконуються комплексні зйомки акваторії водойм та їх узбережжя з проведенням гідрологічних спостережень, визначення гідрохімічних показників води, відбору проб зоопланктону, бентосу, водної рослинності та збирання іхтіологічних матеріалів. Збираються та аналізуються всі науково-технічні літературні матеріали за характеристикою району досліджень. При виконанні робіт будуть використані загальноприйняті методи іхтіологічних та гідробіологічних досліджень на прісноводних водоймах (Методика прогнозирования …, 1980; Методические рекомендации …Зообентос …, 1984; Методические рекомендации …Зоопланктон …, 1984; Методические рекомендации по использованию …, 1990; Методические указания …, 1986).

Для проведення науково-дослідних ловів на кожній водоймі будуть задіяні сітки в кількості 10 одиниць, з розміром вічка від 18 до 80 мм та малькова волокуша, довжиною до 10 м з вічком 6,5 мм. Для збору личинок та молоді риб передбачається використання сачків із млинового газу та малькової волокуші зі вставкою із млинового газу.

Для відбору гідробіологічних проб будуть застосовуватись:

- планктобатометр;
- планктонна сітка Джеді (діаметр вхідного отвору 18 см);
- дночерпач Петерсона.

Визначення конкретних знарядь лову, району та строку робіт визначається при оформленні заявки на виконання необхідних науково-дослідних ловів та робіт відповідно до чинного законодавства.

Повний гідрохімічний аналіз води, визначення вмісту солей важких металів та інших забруднень проводять за стандартними методиками.

Здійснюється видовий склад уловів. Проводиться біологічний аналіз до 100 особин кожного з основних у даному водному об'єкті видів риб. За потреби відбираються зразки харчування риб. Вік риб визначається по традиційних методиках (дослідження плавникових променів, лузги або отолітів (Правдин, 1966)).

4 ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Біологічне обґрунтування щодо доцільності створення спеціальних товарних рибних господарств на внутрішніх водоймах та Режими рибогосподарського використання конкретних водойм.

5 ТЕРМІН ВИКОНАННЯ

1 січня 2022 року – 31 грудня 2026 року

6 ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ВИКОНАВЕЦЬ

Завідувач відділу аквакультури ІРЕМ,
канд. біол. наук, ст. наук. співробітник П.В. Кулик

Заст. директора ІРЕМ з наукової роботи,
канд.біол.наук, ст.наук.співробітник

К. В. Дем'яненко